

Sovjetsk ritgerð um feroyingar

Etnografurin Genrikh Anokhin hefur skrivað drúgvu ritgerð um sögu feroyinga og um feroysku tjóðskaparráðsluna

Etnografiski Stovnurin undir Vísindaakademíi Sovjetsamveldisins hefur givið út stórt verk undir heitinum »Etnískar próssir í europeisku londunum úttan fyrri Sovjetsamveldið«. Í hesum verki er eisini greint um feroyingar, og hövundurin er tann koni feroyskaforskingurin Genrikh Anokhin, sum fyrr hefur skrivað greinir og bóklingar um Feroyar á russiskum.

Henda greinin hjá Anokhini er 60 bls. til stóddar og hefur yvirskriftina »Um spurningar í sambandi við skapanina av feroysku tjóðini og uppkomuna av tjóðskaparlígru frígerðarráðslu í Feroymum«. Í innganginum visir Anokhin á ymis sínámillumviðurskipti danna og feroyinga í nútíðini, m. a., at dani í Feroym er feroyingur og feroyingur í Danmark er dani, at o. u. 5-6.000 feroingar búgva í Danmark, at o. u. 16 pst. av yvirmonnum.

Úr Porkeri

Í ár sýnist nógvur náti at vera og fleiri bátar hiðani úr Porkeri hava verið og stímað og fingið 200—600 á bát um dagin. Eisini úr øðrum bygðum í Suðuroy frættist frá góðari nátaveidu. Mánadagin fekk ein av nátabátunum sjáldsaman fong, ein kalva sum vá 70 pund; meðan teir stímaðu søu teir kalvan svimja í vatnskorpuni og tað eydnaðist at koma so nær, at teir fingur krækta hann, og tá rendi ein smáfiskur seg á høvðið, sum kalvin helst hefur spælt ser við í góðveðrinum.

Útróðrabátarnir hava fiskað væl og ein dagin fekk einsamallur maður við snella 1000 pund av toski, harumframt eina flundru, sum vá 230 pund og ein kalva uppá 75 pund.

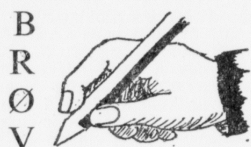
Hoytterrinn hefur verið rættiliga góður, og tað liður væl við hoyggjini, men ikki hefur nógv gras verið á bonum, og man orsøkin helst vera tann, at juni mánaður var ov turrur og kaldur.

unum á danska handilsflotanum eru feroyingar osfr.

Anokhin gevur so eina drúgvu søguliga frágreiðing um feroyingar frá landnámi til okkara tíð. Hóast hann gremur seg um, at ov fáar keldur eru at finna á sovjetskum bókasøvnnum, hefur hann uppi í greininu langan lista yvir heimildarmenn: Daniel Bruun, J. Steining, C. Fox, Chr. Matras, Lucas Debes, Brøgger, Kamp osfr.

Seinasti partur av greininu viðger serliga tjóðskaparráðsluna. Anokhin greiðir væl og gjølla frá gongdini. Hann viðger Nolsøyar Páll, Hammershaimb, Feroyingafelag, Háskúlan, 1906, Javnaðarflokkinn, fólkaatkvøðuna, Fólkaflokkinn.

Nú hefur verið nógv skrivað um SMYRIL, seinast er tað Ove Mikkelsen ið skrivur um hann. Sum øllum kunnugt við undantak av Ova Mikkelsen og hansara monnum, so legði P. M. Dam sáli uppskot fram á ting í tidsarskeiðinum 59-63 um at byggja ein nýggjan Smyril. Eftir hansara metan skuldi hann verða nógv stórri og sigla skjótari; men tverri fall hetta uppskotið, og vóru tað mennirnir hjá Ova Mikkelsen, ið feldu tað.

Tá so hitt sokallaða sjálvstýrislandsstýrið verður skipað og tjóðveldismenn komu mansterkir í hetta stýrið við tveim um monnum; Kjartan Mohr kom eisini uppi, og so var tað sjálvsagt, at hann fekk hetta skip at gera, líkamikið um tað var ovliðið ella ikki, hann skuldi so hava tað at gera; tað varð so nógv dýrari og kom at ganga nógv seinni enn ætlað.

Ove Mikkelsen hefur bara sínur egnu monnum at takka fyri henda seintsiglandi og alt ov litla SMYRIL, og t. d. einki rúm er fyri sjúklingar umborð.

Við tøkk fyri upptøkuna.

Suðuroyingur.

...

Tað kom mær illa við

Tað fór mær kalt niður eftir rygginum, tá eg sat og lurtaði eftir fótbóltsdystinum millum KÍ og HB, sum endaði við sigri til HB, hóast KÍ átti tað mesta av spælinum. Ólavur Niclasen, har gjørdi tú ein stóran feil, tá tú legði bóltin fyri fótum Poul; men soleiðis er nú einaferð fótbóltur.

Tað í KÍ hefur vunnidið ígjøgnum tíðina er ikki smávegin, og tað sum teir hava serverað fyri fólki — sýnt vakran fótbólt. Í fimm ár hava teir borið sigurin heim til Klaksvíkar á ráð.

Klaksvíkingar hava einki at skammast fyri, teir hava verið 14 ferðir feroysameistarar síðan 1942, HB 6 ferðir, B 36 5 ferðir, TB 3 ferðir og SF 1 ferð. Tilsamans hava hesi lið

Tjóðveldisflokkinn, herstöðin, sjómarkið — og at enda royndirnar hjá feroyskum marxistum at visa á nýggjar leiðir. Í endanum á greininu visir Anokhin á, hvat kann tala fyri, og hvat kann tala imóti stórri ella fullkomnari feroyskari sjálvstöðu. Sjálvur heldur hann, at »loysing« fer at bera í sær vanda fyri, at feroyingar isolera seg sjálvar frá heimsmentanini (s.277).

Annars sigur hann, at hann sum etnografur kann slá fast, at frá Hammershaimb til heimastýrislógina hava feroyingar stóðugt tikið seg fram sum tjóð og nú at enda sett kravið um tjóðskaparlígru sjálvstöðu á dagsskrá.

(APN)

Vísindasøgan

Trettanda millumtjóðatingið um vísindasøguna varð sett tann 18. august í Moskva. Formaðurin í tingnevndini, Bonifatti Kedrov, sigur bløðunum, at 850 ritgerðir og fyrilestrar verða lögð fyrri tingið. Teirra millum kann nevast fyrilestur, sum sovjetski fysikk professorin Pjotr Kapitsa held-

ur um Rutherford í sambandi við 100 ára føðingardag hansara. Umframt serfóðingar í vísindasøguni luttaka týðandi vísindamenn í fysikk, kemi, matematikk og biologi. Luttakarnir koma úr 40 ymsum londum.

(APN)

9.000 íbúðir um dagin

Hvønn dag flyta 9.000 sovjetskar familjur í nýggja íbúð. Helvtin av øllum íbúðum Sovjetsamveldisins hefur hesi seinastu 10 árin fingið betri búumstöður. Undir nýggju 5-áraætlanini skulu byggjast u. l.

570 milliónir kvadratmetrar av búfløtu. Sovjetska húsaleigan er tann lægsta í heiminum: undir 5 pst. av normalari verkamannaløn.

(APN)

verði 15 ferðir feroysameistarar. At enda vil eg takka KÍ fyri tann vakra fótbólt teir hava vist fyri Feroysa fólkið

Suðuroyingur.

...

Eru grundsjónarmiðini til sølu?

Undir yvirskriftini »Feroyar og EEC« 28. august, roynir SOSIALURIN at sláa kalt vatn í blóðið á teimum javnaðarmonnum, ið eru við at verða nógvir, sum eru í ferð við at fáa eyguni upp fyri alt ov veiku stóðu javnaðarflokksins til EEC. Sagt verður í nevndu grein: »Tað er altíð umráðandi, tá einhvør avgerð skal takast, at allir møguleikar verða kannaðir, so at tey alternativ íð fyriliggja, týðuliga og greitt uppsett, kunnu fyrileggjast teimum, ið avgerðina skulu takaa.

Tað kundi verið áhugavert at fingið at vita hvørji teir alternativu møguleikar eru, sum verða kannaðir. Higartil hava vit bert fært ein ein møguleika, og tað er EEC innliman. Kunnu vit ventja, at veljararnir verða upplýstir um alternativu møguleikar, áðrenn avgerðin skal takast?

SU hefur ongan møguleika sæð fyri at kunna sameina grundsjónarmið javnaðarflokksins, og hefur tí tikið stóðu imóti eini EEC innliman. Leygardagin áðrenn henda stóða varð útkin, nevndi SOSIALURIN hana »skilaleysa«. Stendur henda metan við enn, og er tað skilaleyst at siga, at grundsjónarmið javnaðarflokksins eru óforeinilig við Rómastáttmálan? Um so er, hvi?

Í grundsjónarmiðum javnaðarflokksins lesa vit: »Feroyski javnaðarflokkurin ... vil, at Feroyar skulu byggjast sum eitt sosialistiskt vælferðarsamfelag.

Um EEC vita vit, at høvudsjónarmiðið er tað liberalistiska prinsippið um fría kapp ing.

Økonomi og politikkur kunnu ikki skiljast sundur. Tann økonomiski politikkurin er úrslit av politiskum avgerðum.

Her er ein óforeinligur mótsetningur millum grundsjónarmið javnaðarflokksins og EEC.

Lógbundin liberalistiskur figgjarpolitikur kann á ongum sinni fara fram til eitt

sosialistisk vælferðarsamfelag. At siga annað, tað er úttan skil.

TAÐ ER VIJLIN TIL JAVNAÐARPOLITIKK, IÐ SIGUR NEI TIL EEC.

Skálavík, 5.9. 1971.

Axel Skoubo.

...

Býráðið vánalig fyrimynd viðv. útvegan av ódýrum grundstykki

Í mong ár hefur nógv verið talað um, hvussu býráðið skuldi byggja íbúðir, so fólk kundu búgva trygg og úttan okursleigu, og ein uppgáva var vist eisini, at seta ser sum mál at útvega ódýr grundstykki, so fleiri og fleiri kundu koma at eiga egnu hús. Hetta hefur verið høvudsagitationin til hvørt býráðsval — hóast tað er heilt nakað annað, at fólk yvirhøvur ikki hava givið hesum agitationseigili getur. Og nú hefur sitandi býráð givið haldgott prógv fyri, at veruleiki ongantíð hefur ligið aftanfyrri tey háfloygd orð, ið brúkt hava verið — einans fyri at tryggja ser býráðsness. Hetta er prógvað við at hækka prisin frá 30 til 70 kr. pr. kva dratmetur, sum kann sigast vera ein ovurhøgur prisur.

Tað er sostatt illa hugsandi, at nakar av sitandi býráðslimum vóða ser at bílla fólki nak að tilikt inn til komandi val.

Her er sanniliga ikki talan um smápening at reida út fyri at eiga eitt stykki at seta ser eini hús á, og sum allar oftast er stykkið ein hella, sum kostar fleiri túsund at spreingja. Og aftrat kemur, at byggitilfarið er munandi hækkað (óhugnaliga dýrt), so skiltigt er, at tað er alt annað enn hugnaligt at hugsa um at fáa ser tak yvir hovdið. Tað skal mikið dirvið til.

Gamani, at tað verður talað so nógv um, at fyrr kundi kenast 80 pst. móti nú 100 pst. Hetta er alt gott nokk, men lán skal nú einaferð afturrindast við hogari rentu, so tað er meira enn at siga, at seta seg fyri stórt lán. Og fyri alt tað, so er alt byggitilfar so nógv hækkað, at 100 pst. í láni muna ikki stórt meir enn 80 pst. fyri nokrum fáum árum síðan, og sum sagt er tað ein óglig byrða at hava hangandi yvir hovdinum; ein so mikið stór byrða, at ein

arbeiðsmaður — sjálvt um konan roynir at arbeida við — man hava hart við at greiða — og kann illa hugsast er gjørligt at kunna greiða aftrat mongum øðrum, ið krevst.

Tað er sjálvandi ilt at seta seg í annars stað, men vituligt er, at mangur hefur tað figgjarglaga hart.

Íbúðarspurningurin er ikki av minni sosialum týðning enn onnur sosial mál; men her á landi kann illa sigast, at hann verður stórt roknaður uppi sosial mál, tí i so máta hefur hesin átróðkandi spurningur ikki fingið ta viðurkenning, sum hetta mál veruliga eigur.

Tey betri fyrikomnu í einum samfelag hava sjálvsagt skyldu at hjálpa teimum minni væl fyrikomnu (minnimugvaði).

Og býráðsins minsta skylda er, at útvega borgarum so ódýr byggitilfar sum møgulegt er. Tá býráðið skal ganga undan við ovurhøgum prisum, hvat skal so sigast um spekulantarnar(?)

Ikki eru mong ár síðan maður fekk bjóða 100 kr. fyri kvadratmeturin, tá varð hesin sami flágaður ígjøgnum sum størsti okrari og hvat verri var. Men nú býráðið selur fyri 70 kr. verður ikki kløvið í tvey, sum um hetta var ein náttúrligur prisur. Men alt annað. Heldur er hetta ein okursprisur, sum gevur illgruna um, at eingin samvitska er í monnum.

Samvitskan er nú so sum so.

j.

